

Planetary Health Report Card (Tıp Fakültesi): *Çukurova Üniversitesi*

2022-2023 Yazar Takımı:

• Öğrenciler: Kerem Yıldızhan, Ahmet Kürşat Yılmazoğlu, Munise Elif Yüce, Öznur Yücel, Zeynep Yüksek, Mert Yüksel, İlkem Aliye Zafer, İbrahim Berk Zuberoğlu, Zarıfa Abbasova, Nour Oubaed, Muhannad Aldarvish, Hendrin Muhammet, Huzeyfe Abdullah, Imarane Soumana Hımsa, Pınar Sarıtaş, Sudanaz Dalkıran, Süleyman Şenlen, Rabia Habacı, Dicle Altürk, Kerim Büyüknacar, Özgü Özgüden

• Fakülte mentörü: Öğr. Gör. Aslı Boz

• Birincil İletişim kurulacak kişi: Dicle Altürk , diclealturkk@gmail.com

Sonuçların Özeti

Genel	C
Müfredat	B-
<ul style="list-style-type: none">Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi müfredatı tüm dönemlerde gezegensel sağlık ile ilgili birçok konuyu içermekte iken bazı konuların yatay ve dikey entegrasyonunda eksiklikler saptanmıştır. Özellikle seçmeli ders, modül ve entegre oturumlarda gezegensel sağlıkla ilgili konulara değinilmektedir.Öneriler: Seçmeli dersler zorunlu ders olarak çekirdek müfredata entegre edilebilir. Bunun yanında 1., 2. ve 3. sınıfların entegre oturum derslerine gezegensel sağlık ile ilgili içerik eklemeleri yapılabilir. 1. sınıf için çevre, iklim ve sağlık temalı bir modül eklenebilir veya 2. sınıf “Sağlıklı Yaşam ve Fiziksel Aktivite Modülü” içerisine oturum/lar eklenerek bu konular derinlemesine işlenebilir. Bu konularda yapılan konferansların arttırılması ve çekirdek müfredata zorunlu olarak entegre edilmesi değerlendirilmelidir.	
Disiplinler Arası Araştırma	C
<ul style="list-style-type: none">Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesinde araştırmalar ve bunları teşvik edici çabalar sınırlıdır.Öneriler: Gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili çalışmalar yürüten/ araştırmalar yapan öğretim üyeleri öğrencilerle işbirliği içinde bir araya gelerek paneller/kongreler düzenleyebilir. Düzenlenecek bu organizasyonlar özel bir web sayfasında yayınlanabilir. Fakültemiz ulusal veya uluslararası bir gezegensel sağlık veya bir SSE organizasyonunun üyesi olabilir.	
Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk	D+
<ul style="list-style-type: none">Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi toplum örgütleri ile iş birliğinde bulunmakta ve öğrenciler için mesleki eğitim faaliyetleri sunmaktadır fakat topluma yönelik etkinlikler düzenlenmemektedir. Ayrıca fakülte ve hastanemizde erişilebilir eğitim materyalleri bulunmamaktadır.Öneriler: Tıp fakültemiz gezegensel sağlık hakkında toplum bilgilendirmesine katkı veren etkinlikler/eğitimler düzenleyebilir. Fakültemiz ilgili anabilim dalları hastalar/halk için erişilebilir bilgilendirici materyaller paylaşabilir.	
Öğrenci Girişimlerine Destek	C-
<ul style="list-style-type: none">Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi gezegensel sağlık ile ilgili araştırma girişimde bulunmak isteyen öğrencilere destek sağlamaktadır aynı zamanda Tıp Eğitim, Halk Sağlığı, Göğüs Hastalıkları anabilim dalları bu konuda araştırma yapmak isteyen öğrencileri araştırma projelerine dahil etmektedir.Öneriler: Bu konulardaki çabaları ve çalışmalarını organize etmek amacıyla fakülte bünyesinde bir öğrenci organizasyonu veya birim kurulabilir. Çalışmalar için hibe ve danışmalık sağlanabilir. Gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili öğrencileri bilgilendirebilecek, ilgili çalışmalarını/fikirleri içerecek, öğrenci öğretim üyesi beraber çalışma/fikir üretme ağını kolaylaştırılacak web sitesi kurulabilir.	
Kampüs’ün Sürdürülebilirliği	D
<ul style="list-style-type: none">Çukurova Üniversitesi'nin Sürdürülebilir Yerleşkeler Koordinatörlüğü vardır. Kurumda, Tıp Fakültesi özelinde faaliyet gösteren bir çalışan yoktur. Çukurova Üniversitesi ve Tıp Fakültesi'nin herhangi bir sosyal yaşam ya da eğitim alanında sürdürülebilirliği teşvik etmeye yönelik yönerge ve planları yoktur. Fakültemizin laboratuvar alanları çevresel olarak sürdürülebilir haldedir.Öneriler: Çukurova Tıp Fakültesi'ne ait bir ofis açılabilir, öğrencilerle birlikte koordine bir şekilde çalışmalar yürütülebilir. Üniversite-sanayi işbirlikleri kurulabilir. Tıp Fakültesi binasında kullanılan enerji yenilenebilir kaynaklardan sağlanabilir ve her alan için ayrı sürdürülebilirlik yönergeleri oluşturulabilir.	

Amaç Bildirisi

Gezegensel Sağlık , İnsan Sağlığıdır.

Planetary Health Alliance , gezegensel sağlığı “İnsanların sorumlu olduğu dünya'nın doğal sistemlerindeki bozulmalarının , insan sağlığı ve dünya üzerindeki tüm canlılar ve yaşamları üzerindeki etkilerini analiz etmeye ve ele almaya odaklanan çözüm odaklı, disiplinler arası bir alan ve sosyal hareket” olarak tanımlıyor. Bu özellikle geniş bir tanımdır ve su kıtlığı, değişen gıda sistemleri, kentleşme, biyolojik çeşitlilikteki değişimler, doğal afetler, iklim değişikliği, değişen arazi kullanımı ve arazi örtüsü, değişen biyo-jeo-kimyasal akışlar ve küresel kirlilik dahil olmak üzere çevre sağlığını etkileyebilen birçok yönü kapsamayı amaçlamaktadır. İnsanlığın sağlığı çevremize bağlıdır ve çevremiz hızla ve yıkıcı bir biçimde değişmektedir. Dünya Sağlık Örgütü iklim değişikliğini “21. yüzyılda küresel sağlığa yönelik en büyük tehdit” olarak adlandırsa da, birçok tıp fakültesinin kurumsal öncelikleri, insan sağlığına yönelik bu tehlikenin aciliyetini yansıtmamaktadır.

Geleceğin sağlık profesyonelleri olarak, insan kaynaklı çevresel değişikliklerin hastalarımızın sağlığı üzerindeki etkilerini ele almaya hazır olmalıyız. Bu hazırlık tıp eğitimimizi veren kurumların elindedir. Tıp öğrencilerini iklim değişikliği ve diğer insan kaynaklı çevresel değişikliklerin sağlık üzerindeki etkileri konusunda eğitmekten, sağlık etkilerini ve çözümlerini daha iyi anlamak için araştırmalar yapmaktan, ilgili öğrenci girişimlerini desteklemekten, mümkün olduğunca sürdürülebilir uygulamaları benimsemekten, çevresel tehditlerden en çok etkilenen çevredeki topluluklarla ilişki kurmaktan kurumlarımızı sorumlu tutmamız zorunludur. İklim değişikliği ve çevresel tehditler savunmasız nüfusları orantısız bir şekilde etkilediğinden (örneğin, beyaz olmayan topluluklar, sağlık tehditlerine duyarlı yaşlı yetişkinler ve kaynaklar yönünden fakir ortamlardaki bireyler), bu konular doğası gereği eşitlik ve adalet sorunlarıdır.

Tıp fakülteleri arasında gezegen sağlığı bilincini ve sorumluluğu artırmak amacıyla, tıp öğrencilerinin uluslararası düzeyde kullanabilecekleri ve kendi kurumlarına yıllık bazda not vermek ve bunları karşılaştırmak için kullanabilecekleri bir Gezegen Sağlığı Karnesi oluşturduk. Tıp öğrencileri tarafından yönlendirilen bu girişim, tıp fakültelerini ulusal ve uluslararası olarak beş ana kategori alanında ayrı ölçekler temelinde karşılaştırmayı amaçlamaktadır: 1) gezegensel sağlık müfredatı, 2) sağlık ve çevrede interdisipliner araştırma, 3) öğrenci gezegen sağlığı girişimleri için fakülte desteği ve 4) çevresel sağlık etkilerine odaklanan toplumsal hizmet çalışmaları 5) tıp fakültesi kampüsünün sürdürülebilirliğidir.

Tanımlar ve Diğer Hususlar

- **Gezegensel Sağlık:** "Planetary Health Alliance " tarafından "insan uygarlığının sağlığı ve bağlı olduğu doğal sistemlerin durumu" olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, iklim değişikliği, azalan biyoçeşitlilik, ekilebilir arazi ve tatlı su kıtlığı ve kirlilik gibi konuların tümü gezegensel sağlık alanına girer. Hem gezegensel sağlık hem de geleneksel "çevre sağlığı", aşırı sıcaklıklar, kimyasallar, vektör kaynaklı hastalıklar vb. dahil olmak üzere insan sağlığı ile dış çevre arasındaki ilişkiyi inceler. Gezegensel sağlık, doğal sistemlerin insan kaynaklı bozulmalarıyla ilişkili potansiyel sağlık zararlarıyla açıkça ilgilenir. Bu sebeple, gezegensel sağlığın insan sağlığı odağı, bu alanı tıp fakültesi eğitimi bağlamına iyi uyarlanmış hale getirir. Bu karne boyunca, bu denli geniş konu yelpazesine atıfta bulunmak için gezegensel sağlık terimini kullanıyoruz, ancak ölçeklerin karşılanması için kaynakların açıkça "gezegensel sağlık" terimini içermesi gerekiyor.
- **Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti:** Academy of Royal Colleges tarafından tanımlandığı gibi, sürdürülebilir sağlık hizmeti, sağlık hizmeti ortamlarındaki ekonomik, çevresel ve sosyal kısıtlamaları ve talepleri dengeleyerek gelecek nesiller için kaliteli bakımı temin etme becerisini sağlamayı içerir. Sürdürülebilir bir sağlık sistemi, nüfusun sağlığını korur, hastalık yükünü azaltır ve sağlık hizmetlerinin kullanımını en aza indirir.
- **Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE):** Mevcut ve gelecekteki sağlık profesyonellerini, sağlık profesyoneli eğitimi yoluyla çevresel olarak sürdürülebilir hizmetler sunmak için bilgi, tutum, beceri ve kapasite ile donatma süreci olarak tanımlanır ve böylece sağlık hizmetlerinin devasa çevresel etkisini azaltmak için çalışır. Gezegensel Sağlık Eğitimi, bu eğitimin kendi başına bir hedef olmaktan ziyade bu eğitimin tamamlayıcı bir parçasıdır. Bunun nedeni Gezegensel Sağlık bilgisinin gerekliliği , sürdürülebilirlik sağlık hizmetlerinin gerekliliğini tam olarak anlayabilmeye ve bunun yanında sağlığı tam olarak korumak ve geliştirmek için gereken daha geniş bilginin bir parçası olmaya bağlı olmasıdır. Özetle, SSE aşağıdaki Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Merkezi'nin üç öncelikli öğrenme hedefi kapsamındadır ve Gezegensel Sağlık Eğitimi ilk öğrenme hedefinde yer alır ve 2. ve 3. öğrenme çıktılarına ulaşmak için temel bir gerekliliktir:
 1. Çevre ve insan sağlığının farklı düzeylerde nasıl etkileştiğini tanımlayın.
 2. Sağlık sistemlerinin çevresel sürdürülebilirliğini iyileştirmek için gereken bilgi ve becerileri açıklayın.
 3. Bir hekimin sağlığı koruma ve geliştirme görevinin, insan sağlığının yerel ve küresel çevreye bağımlılığıyla nasıl şekillendiğini tartışın.
- **Tıp Fakültesi ve Kurum:** Karnede "tıp fakültesi" belirtildiğinde, bu yalnızca Tıp Fakültesi

tarafından sunulan müfredat ve kaynakları ifade eder ve üniversitenin diğer bölümlerinden (örneğin lisans bölümleri (ABD), diğer ilgili bölümler (örneğin Halk Sağlığı, Nüfus Sağlığı bölümleri) Buna karşılık karnede "kurum" belirtildiğinde üniversiteyi daha geniş anlamda kastediyoruz. Tıp öğrencileri tarafından uygun bir şekilde erişilebilen herhangi bir kaynak, kaynağın kurum içinde nereden geldiğine bakılmaksızın veya özellikle tıp öğrencilerine yönelik olup olmadığına bakılmaksızın bu ölçeği karşılayabilir.

- **Çevresel geçmiş(Müfredat Bölümünde ölçek#19):** Bu, sağlık görevlilerine hastaların maruziyetlerini ve çevresel risk faktörlerini ortaya çıkaran tıbbi karşılaşmalar sırasında sormaları öğretilen bir dizi sorudur. Tarihsel olarak, bu, pestisitler, asbest ve kurşun gibi maruziyetlerin dikkate alınmasını içermiştir, ancak iklim değişikliğinin şekillendirdiği modern çağda, orman yangını dumanına maruz kalma, hava kirliliği ve sel sonrası küf gibi şeyleri içerecek şekilde genişletilebilir. Temel bileşenler arasında yaşam boyu ikamet yeri, mesleki geçmiş, yiyecek ve su kaynakları (örneğin endüstriyel besleme operasyonlarından elde edilen et, kirliliği düzenli balıkçılık, temiz içme suyuna erişim) ve hava kirliliğine maruz kalma yer alır.
- **Seçmeli Ders :** "Seçmeli" kelimesi, bir tıp öğrencisinin katılmayı seçebileceği ancak çekirdek müfredatta zorunluluk olmayan isteğe bağlı bir ders veya ders serisini ifade eder. Genel olarak, bu seçmeli dersler klinik öncesi müfredatta yer alır ancak okula göre değişir.
- **Staj:** Bu, ABD'de tıp öğrencilerinin bulunduğu departmanlara atıfta bulunmak için kullanılan bir terimdir, örn. Pediatri, Genel tıp, Psikiyatri. Birleşik Krallık'ta bunlara rotasyonlar veya yerleştirmeler denir.
- **Diğer hususlar:** Tıp fakültenizde iki farklı müfredata sahip birden fazla "yol" varsa (örneğin, Harvard Tıp Fakültesi'nde bir Pathways ve HST müfredat alanı vardır), her alan için bir karne doldurmayı veya yalnızca bir karne ve puanların farklı olduğu durumlarda her bir alan tarafından alınan puanların ortalamasını alın (örnek olarak 2021 Harvard ve Oxford karnelerine bakın).

Gezegensel Sağlık Müfredatı

Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, ilgili gezegensel sağlık konularının tıp fakültesi müfredatına entegrasyonunu değerlendirir. Bugünün tıp öğrencileri, iklim ve diğer çevresel değişikliklerin sağlık üzerindeki etkileriyle mücadelede ön saflarda yer alacak. Bu nedenle, tıp öğrencilerinin bu değişikliklerin sağlık üzerindeki etkilerini bilecek ve gezegen sağlığı konularını ve ilkelerini daha geniş bir şekilde anlayacak şekilde eğitilmeleri çok önemlidir. Vektör kaynaklı hastalıkların değişen coğrafyası, hava kirliliğinin sağlık sonuçları, çevresel sağlık eşitsizlikleri ve afet müdahale ilkeleri gibi konular her tıp fakültesinin çekirdek müfredatının bir parçası olmalıdır.

Müfredat: Genel

1. <u>Tıp fakülteniz</u> geçtiğimiz yılda öğrencilerine Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti Eğitimi veya Gezegensel Sağlık ile ilgili seçmeli dersler (öğrenci tarafından seçilen modüller) sundu mu?	
3	Evet, tıp fakültesi geçen yıl ana teması Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti eğitimi/Gezegensel Sağlık olan birden fazla seçmeli dersler sundu.
2	Evet, tıp fakültesi geçen yıl ana teması Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti eğitimi//Gezegensel Sağlık olan bir seçmeli ders sundu.
1	Tıp fakültesi geçen yıl ana teması Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti eğitimi/Gezegensel Sağlık olan herhangi bir seçmeli ders sunmadı. Ancak içeriğinde gezegensel sağlık dersi olan bir ya da daha fazla seçmeli ders sundu.
0	Hayır, tıp fakültesi gezegensel sağlık temalı ya da içeriğinde gezegensel sağlık/ Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti eğitimi konusu içeren herhangi bir seçmeli ders sunmadı.
<p><i>Puan açıklaması: Üniversitemize ait olan “Sürdürülebilir Sağlık Hizmeti Sunumu” ve “Çevre Bilinci” isimli fakülte öğrencilerimizin de yararlandığı seçmeli dersler bulunmaktadır. Bu derslerde sürdürülebilir sağlık hizmetlerinden bahsedilmekte ve öğrencileri sözlü olarak bilinçlendirmek hedeflenmektedir. Ek olarak fakültemiz 2. sınıf öğrencileri için zorunlu “Sağlıklı Yaşam ve Fiziksel Aktivite Modülü” mevcuttur. Modülün içeriğindeki bazı başlıklar şu şekildedir: Sağlıklı Yaşam Nedir?, Sağlıklı yaşamda psikososyal komponent gelişimi, Beslenme ve mikrobiota ilişkisi, Toplumdaki beslenme sorunlarının nedeni, Beslenmenin biyokimyasal ayak izleri.</i></p>	

Müfredat: İklim Değişikliğinin Sağlık Üzerine Etkileri

2. <u>Tıp fakültesi müfredatınız</u> aşırı sıcak, sağlık riskleri ve iklim değişikliği arasındaki ilişkiyi ele alıyor mu?	
3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Puan açıklaması: Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıfta Tıbbi Biyoloji “Çevrede Kimyasal Madde Birikimi ve İnsan Çevre Etkileşimi” isimli derste hava kirlenmesi, sera etkisi, ozon tabakasının tahribatı, karaların kirlenmesi adlı başlıklar altında derinlemesine açıklamalar verilmektedir. 1. sınıfta Halk Sağlığı “Çevre Sağlığına Giriş” adlı derste “Çevre ve Sağlık İlişkisi”ne değinilmektedir. Ayrıca üniversitemizin alan dışı seçmeli olarak verilen “Atmosfer ve İklim, Küresel İklim Değişikliği ve Süs Bitkileri” adlı derslerinde bu konu detaylı olarak ele alınmaktadır. Üniversitemizin verdiği bu dersleri fakültemiz öğrencileri de alan dışı seçmeli ders olarak seçebilmektedir.

3. Tıp fakültesi müfredatınız aşırı hava olaylarının bireysel sağlık ve/veya sağlık sistemleri üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?

3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Puan açıklaması: Üniversitemizde ortak olarak verilen alan dışı seçmeli derslerimiz bulunmaktadır. “Tarım ve Çevre Sorunları” alan dışı seçmeli dersi ve yine seçmeli olarak işlenen “İklim Değişikliğinin Sucul Ekosistem ve Canlıları Üzerine Etkisi” dersinde bu konulardan bahsedilmektedir. Ek olarak fakültemiz 2. sınıf Tıpta İnsan Bilimleri Dersi kapsamında “İklim Krizi, Biyoçeşitlilik Kaybı ve Salgınlar” başlıklı konferansta bu konudan derinlemesine bahsedilmiştir.

4. Tıp Fakültesi müfredatınız iklim değişikliğinin bulaşıcı hastalıkların değişen modelleri üzerindeki etkisini ele alıyor mu?

3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Puan açıklaması: Fakültemizin 3. sınıf 1. ders kurulunda “Visseral Leishmaniasis” dersinde iklim değişikliği, göç, şehirleşme ve bağışıklığın baskılanmasının son yıllarda leishmaniasisin yayılımını arttırdığından bahsedilmektedir. Ek olarak fakültemiz 2. sınıf Tıpta İnsan Bilimleri Dersi kapsamında “İklim Krizi, Biyoçeşitlilik Kaybı ve Salgınlar” başlıklı konferansta bu konudan derinlemesine bahsedilmiştir.

5. Tıp fakültesi müfredatınız iklim değişikliği ve hava kirliliğinin solunum sağlığı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?

3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Puan açıklaması: Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi müfredatında iklim değişikliği ve hava kirliliğinin solunum sağlığı üzerindeki etkilerini 3. sınıf öğrencileri 2. ders kurulunda iklim değişikliği sonucu hava kirliliği oluşabileceği hakkında “KOAH“ ile “Tütün ve Akciğer Sağlığı“ derslerinde görmektedir. Hava kirliliğinin alerjik solunum hastalıklarına, astıma, pnömoniye, kansere ve çeşitli inflamasyonlara neden olabileceği anlatılmaktadır ve bu konular detaylı işlenmektedir. Aynı ders kurulu içerisinde 3.sınıf öğrencilerine “Pnömokonyozlar ve Asbest” ve “Çevresel ve Mesleki Akciğer Hastalıkları” isimli derslerde bu konudan detaylıca bahsedilmektedir. Ayrıca bu konularla ilgili bir “entegre oturum” gerçekleştirilmektedir. Ek olarak fakültemiz 2. sınıf Tıpta İnsan Bilimleri Dersi kapsamında “Sağlığın Sosyal Belirleyicileri” ve “Ekolojik Yıkım, Sağlık ve Salgın” başlıklı konferanslarda bu konulara derinlemesine değinilmiştir.

6. Tıp fakültesi müfredatınız, artan sıcaklıklar da dahil olmak üzere iklim değişikliğinin kardiyovasküler sistem sağlığı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?	
3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Puan açıklaması: Fakültemizin 1.sınıf 1.ders kurulu “Çevre Etkileşimi” dersinde hava kirlenmesi başlığı altında “Toz Taşınımı” uyarısı yapılarak “KOAH” başta olmak üzere solunum ve kalp hastalığı olan hastaların dikkatli olmaları gerektiğine değinilmektedir. 3. sınıf 2.ders kurulunda “Çevresel ve Mesleki Akciğer Hastalıkları” dersi hava kirlleticileri ve solunumsal maruziyet başlığı altında ekosistem ve kimyasalların kardiyovasküler etkilerine kısaca değinilmektedir.

7. Tıp fakültesi müfredatınız, çevresel bozulma ve iklim değişikliğinin ruh sağlığı ve nöropsikolojik etkilerini ele alıyor mu?	
3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Puan açıklaması: 3.sınıf 3.ders kurulunda “Travma ve Tetikleyici Etkenle İlişkili Bozukluklar” dersinde bu konuya kısaca değinilmektedir. Ek olarak 1. sınıf 2. ders kurulunda “Biyopsikososyal Yaklaşım”

ders notlarında “Genel Sistemler Kuramı: İçinde bulunduğumuz biyolojik ve toplumsal çevrenin sürekli etkisi altındadır. Hastalığa bunlar da katkıda bulunuyor olabilir.” şeklinde özetlenmektedir.

8. Tıp fakültesi müfredatınız sağlık, bireysel hasta gıda ve su güvenliği, ekosistem sağlığı ve iklim değişikliği arasındaki ilişkileri ele alıyor mu?

3 Bu konu çekirdek müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir.

2 Bu konu çekirdek müfredatta **kısaca** işlenmiştir.

1 Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir.

0 Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**.

Puan açıklaması: 1.sınıf 1. ders kurulunda, "İnsanın Ekosistemdeki Yeri" dersinde (doğadaki tüm canlı organizmalar abiyotik çevre koşullarının etkisi altında kalır) başlığının altında değinilmektedir. 1. sınıf 1. ders kurulunda "Çevre Sağlığına Giriş" dersinde:

-Çevre doğrudan hastalık nedeni olabilir.

- Hastalıklar için zemin hazırlayabilir.

- Çevre bir kısım hastalıkların yayılmasını kolaylaştırır.

- Çevre bazı hastalıkların gidiş ve sonucunu etkileyebilir.

Başlıkların altında açıklamalar yapılmaktadır. 3. sınıf 2. ders kurulunda, "Çocukluk Çağında Alt Solunum Yolu Enfeksiyonları" dersinde risk faktörleri içerisinde çevresel faktörlere yer verilmektedir. 3.sınıf 6. ders kurulunda "Sağlık Hizmetleri ile İlgili Enfeksiyonlar" dersinde risk faktörleri içerisinde çevresel faktörlere yer verilmekte, 4. sınıf "Halk Sağlığı" stajında "Çevre Sağlığı" dersinde detaylı ilgili konular detaylı olarak ele alınmaktadır. Ek olarak fakültemiz 2. sınıf Tıpta İnsan Bilimleri Dersi kapsamında "Plastik Kirliliğinde Yani Bir Aşama: BM Plastik Anlaşması" başlıklı konferansta bu konu dersinlemesine işlenmiştir.

9. Tıp fakültesi müfredatınız, düşük sosyoekonomik statüye sahip olanlar, kadınlar, beyaz olmayan topluluklar, yerli topluluklar, çocuklar, evsiz nüfus ve yaşlı yetişkinler gibi dışlanmış nüfuslar üzerindeki iklim değişikliğinin aşırı etkisini ele alıyor mu?

3 Bu konu çekirdek müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir.

2 Bu konu çekirdek müfredatta **kısaca** işlenmiştir.

1 Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir.

0 Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**.

9. Tıp fakültesi müfredatınız, düşük sosyoekonomik statüye sahip olanlar, kadınlar, beyaz olmayan topluluklar, yerli topluluklar, çocuklar, evsiz nüfus ve yaşlı yetişkinler gibi dışlanmış nüfuslar üzerindeki iklim değişikliğinin aşırı etkisini ele alıyor mu?

3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.

Puan açıklaması: 3. sınıf 2. ders kurulunda "Tüberküloz" dersinde hastalanmayı arttıran durumlar ve diğer hastalıkların bulaşmayı arttırabildiğinden, çoğunlukla çocukluk dönemi hastalığı olduğundan ve spesifik olarak düşük sosyoekonomik çevrelerde daha yaygın olduğundan bahsedilmektedir. 3. sınıf 3. ders kurulu "Yaşlı Sağlığı Modülü"nde yaşam tarzı ve çevresel faktörlerin yaşlı hastalar için risk faktörü olduğu belirtilmektedir. Ayrıca 1. sınıf 1. ders kurulu "Çevre Sağlığı" dersinde çocuklarda akut solunum yolu enfeksiyonlarının hava kirliliği ile bağlantılı olduğu belirtilmekte ortamdaki hava kirliliğinin çocuklarda diyabet gelişimi ve nörolojik gelişimi etkileyebileceğinden bahsedilmektedir.

10. Tıp fakültesi müfredatınız, küresel olarak iklim değişikliğinin eşit olmayan bölgesel sağlık etkilerini ele alıyor mu?

3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Puan açıklaması: 3. sınıf 1. ders kurulunda "Enfeksiyon Sıtma" iklim değişikliğinin beraberinde getirdiği bulaşıcı hastalıkların en çok Afrika ve diğer sosyoekonomik ve hijyen açısından zayıf olan ülkelerde görüldüğünü vurgulanmaktadır. Ek olarak 1.sınıf 1. ders kurulunda "Çevre Sağlığı" dersinde iklim değişikliğinin; ölüm ve hastalıklarda %0,2 ile %5,5 oranda artışında, vektörlerle yayılan hastalıkların artmasında, vektör üreme bölgelerinin değişmesi ve genişlemesinde, bazı yeni enfeksiyonların ortaya çıkmasında ve yeniden sorun olmasında (sıtma, hemorajik dang, viral ensefalit, batı nil virüsü...), polen mevsiminin uzamasına bağlı alerjilerin artışında, ishallerin artmasında, ozon artışına bağlı kalp hastalıklarının artışında, kanserlerde artışta rol oynadığını belirtilmektedir. Ek olarak fakültemiz 2. sınıf Tıpta İnsan Bilimleri Dersi kapsamında "Sağlığın Sosyal Belirleyicileri" başlıklı konferansta bu konu derinlemesine işlenmiştir

Müfredat: Çevre Sağlığı ve Antropojenik Toksinlerin İnsan Sağlığı Üzerindeki Etkileri

11. Tıp fakültesi müfredatınız, endüstri kaynaklı çevresel toksinlerin (örn. hava kirliliği, böcek ilaçları) üreme sağlığı üzerindeki etkilerini ele alıyor mu?

3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Puan açıklaması: 4.sınıf "Kadın Hastalıkları ve Doğum" stajı "İnfertilite" dersinde endüstri kaynaklı çevresel toksinlerin yani plastik ve yapıştırıcı sanayi, boya sanayi, nükleer santral ve baz istasyonunun sperm üzerinde olumsuz etkilerinden bahsedilmektedir. Ek olarak 3. sınıf 5. ders kurulunda "İnfertilite" dersinde bu konuya değinilmiştir.

12. Tıp fakültesi müfredatınız, üniversitenizin çevresindeki nüfus ile ilgili,önemli insan kaynaklı çevresel tehditleri ele alıyor mu?

3	Bu konu çekirdek müfredatta derinlemesine işlenmiştir.
2	Bu konu çekirdek müfredatta kısaca işlenmiştir.
1	Bu konu seçmeli derslerde işlenmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Puan açıklaması: 3. sınıf 2. ders kurulunda verilen "KOAİ" dersinde dış ortam hava kirliliği ve gaz dumanının KOAİ gelişiminde rol oynadığını vurgulanmakta ayrıca "Çevremizde Radyoaktivite" dli dersinde de ADS ders olarak okutulmaktadır. Ek olarak fakültemiz 2. sınıf Tıpta İnsan Bilimleri Dersi kapsamında "Sağlığın Sosyal Belirleyicileri", "Ekolojik Yıkım, Sağlık ve Salgın" ve "Plastik Kirliliğinde Yani Bir Aşama: BM Plastik Anlaşması" başlıklı konferanslarda bu konulara derinlemesine değinilmiştir.

13. Tıp fakülteniz, gezegensel sağlık çözümlerinin temel bileşenleri olarak Yerli bilgi ve değer sistemlerinin önemini ne ölçüde vurguluyor?

3	Yerli bilgi ve değer sistemleri, tıp fakültesinin gezegensel sağlık eğitimi boyunca entegre edilmiştir.
2	Gezegensel sağlık çözümlerinin temel bileşenleri olarak yerli bilgi ve değer sistemleri, çekirdek müfredatta kısaca yer almaktadır.
1	Gezegen sağlık çözümlerinin temel bileşenleri olarak yerli bilgi ve değer sistemleri, seçmeli derslere dahil edilmiştir.
0	Bu konu hiçbir derste işlenmemiştir .

Puan açıklaması: Fakültemizde bu konu hiçbir deste işlenmemiştir.

14. Tıp fakültesi müfredatınız, antropojenik çevresel toksinlerin, düşük sosyoekonomik statüye sahip olanlar, kadınlar, beyaz olmayan topluluklar, çocuklar, evsiz nüfuslar, Yerli halklar ve yaşlı yetişkinler gibi dışlanmış topluluklar üzerindeki büyük etkisini ele alıyor mu?

3 Bu konu çekirdek müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir.

2 Bu konu çekirdek müfredatta **kısaca** işlenmiştir.

1 Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir.

0 Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**.

Puan açıklaması: 4. sınıf "Halk Sağlığı" stajında "Temel Halk Sağlığı" dersinde düşük sosyoekonomik düzeye sahip bireylerin çevresel toksinlere ve hastalıklara daha fazla maruz kaldığını vurgulanmaktadır. Yine 4. sınıf "Halk Sağlığı" stajı "Epidemiyoloji" dersinde düşük sosyoekonomik düzeye sahip olan kadın, çocuk ve yaşlıların çevresel hastalıklara yakalanma riskinin yüksek olduğu ve bunun büyük bir tehlike arz ettiği üzerinde durulmakta aynı stajda "Toplum Beslenmesi" dersinde kadın cinsiyet, ırksal faktörler, yaş, eğitim düzeyi gibi faktörlerin obezite ve çevresel toksinler aracılığı ile oluşan hastalıkların gelişmesi üzerinde büyük etkisi olduğu belirtilmektedir.

Müfredat: Sürdürülebilirlik

15. Tıp fakültesi müfredatınız, bitkisel bazlı bir diyetin çevre ve sağlık açısından ek yararlarını ele alıyor mu?

3 Bu konu çekirdek müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir.

2 Bu konu çekirdek müfredatta **kısaca** işlenmiştir.

1 Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir.

0 Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**.

Puan açıklaması: Fakültemizin 1. sınıf 2. ders kurulunda beslenmeye biyokimyasal yaklaşım dersinde bitkisel kaynaklı beslenmenin obezite gibi hastalıkların önüne geçtiği ve çevresel sürdürülebilirliği devam ettirdiğinden kısaca bahsedilmektedir. Fakültemiz 2. sınıf öğrencileri için zorunlu "Sağlıklı Yaşam ve Fiziksel Aktivite Modülü"nde bu konu derinlemesine işlenmiştir.

16. Tıp fakültesi müfredatınız sağlık sektörünün karbon ayak izini ele alıyor mu?

3 Bu konu çekirdek müfredatta **derinlemesine** işlenmiştir.

2 Bu konu çekirdek müfredatta **kısaca** işlenmiştir.

1 Bu konu **seçmeli** derslerde işlenmiştir.

0 Bu konu hiçbir derste **işlenmemiştir**.

Puan açıklaması: Fakülte müfredatımızda bu konuya değinilmemektedir. 3. Sınıf “Sosyal Sorumluluk ve Bilimsel Araştırmalar Dersi”nde öğrencilerimiz bu başlığı seçerek bu konuda sosyal sorumluluk ve farkındalık çalışmaları yürütmüştür. Ek olarak her sene fakültemiz 2. Sınıf “Tıpta İnsanları Bilimleri” dersi kapsamında gerçekleştirilen konferanslarda bu konu ele alınmaktadır. Bu sene “Plastik Kirliliğinde Yani Bir Aşama: BM Plastik Anlaşması” başlıklı konferansta bu konu dersinlemesine işlenmiştir.

17. Tıp fakültesi müfredatınız , sürdürülebilir klinik uygulamaların aşağıdaki bileşenlerine çekirdek müfredatı içerisinde yer veriyor mu ? (her biri için ayrı puan)

2	Aşırı tıbbileştirme, aşırı inceleme/tetkik ve/veya aşırı tedaviden kaçınmanın sağlıksal ve çevresel ek yararları
2	İlaçların çevresel etkisinin ve aşırı reçete yazmanın iklim sağlığına zarar vermenin nedenleri olmaları. Alternatif olarak, mümkün olduğunda reçete yazmayı ve bunun çevresel ve sağlıkla ilgili ek yararlarını öğretmek bu ölçüğe tamamlayacaktır.
1	Tip 2 diyabet için uygun durumlarda egzersiz veya yoga dersleri gibi farmasötik olmayan durum yönetiminin; mental sağlık için bahçe işleri gibi sosyal grup faaliyetlerinin; bisiklet programları gibi aktif ulaşımın, sağlıksal ve çevresel açıdan ek faydaları. Bu, Birleşik Krallık'ta yaygın olarak sosyal reçete yazma olarak bilinir.
1	Cerrahi sağlık hizmetlerinin gezegensel sağlık ve iklim krizi üzerindeki çevresel etkisi ve bunun nasıl hafifletilebileceği
1	Anestezi gazlarının , sağlık sisteminin karbon ayak izi üzerindeki etkisi ve total intravenöz anestezi veya azaltılmış sera gazı emisyonları ile çevreye daha az zararlı anestezi gaz seçeneklerinin seçilmesi gibi anestezinin çevresel etkilerini azaltmanın yolları
1	Solunum cihazlarının sağlık hizmetinin karbon ayak izi üzerindeki etkisi ve ölçülü doz inhalerlere göre kuru toz inhalerlerin çevresel avantajı.
1	Kliniklerde atık üretimi ve klinik faaliyetlerde israfı azaltmaya yönelik stratejiler (örn. servislerde veya polikliniklerde tek kullanımlık ürünler)
	<i>Puan Açıklaması: Fakültemizin 3. sınıf 1. ders kurulunda temel beceri laboratuvarı derslerinde “Tıbbi Atık Yönetimi” başlığı altında derinlemesine ve uygulamalı olarak işlenmektedir.</i>

Müfredat : Klinik Uygulamalar

18. Hasta görüşmelerine yönelik eğitimler için, tıp fakültenizin müfredatı, hastalarla iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkileri hakkında konuşma stratejileri sunuyor mu?	
2	Evet, çekirdek müfredat hastalarla iklim değişikliği hakkında konuşmak için sunulan stratejileri içerir.
1	Evet, seçmeli dersler hastalarla iklim değişikliği hakkında konuşmak için sunulan stratejileri içerir.
0	Hayır, hastalarla iklim değişikliği hakkında konuşmak için sunulan stratejileri içermez.
<i>Puan açıklaması: Fakültemiz 6. Sınıf öğrencilerinin Aile Hekimliği stajında aldıkları "Aile Hekimliği İlkeleri, Dünyada ve Türkiye'de AH Gelişimi (WONCA Ağacı, One Health, Planetary Health)" başlıklı derste hastalarla iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkileri hakkında konuşma stratejileri sunulmaktadır.</i>	

19. Hasta görüşmelerine yönelik eğitimlerde, tıp fakültenizin müfredatı, çevresel öykü veya maruz kalma öyküsü almak için stratejiler sunuyor mu?	
2	Evet , çekirdek müfredat çevresel öykü almak için stratejileri içerir.
1	Sadece seçmeli dersler çevresel öykü almak için stratejileri içerir.
0	Hayır, müfredat çevresel öykü almak için stratejileri içermez.
<i>Puan açıklaması: 3. sınıfta verilen "Aile Hekimliği" dersinde ve genel klinik derslerinde hastanın yaşadığı yerler, yaptığı meslekler, hobileri, yakınlarının meslekleri ve yakınlarının yaşadığı yerlerin sorgulanması gerektiği vurgulanmaktadır (3. Sınıf aile hekimliği dersinde anamnez alma eğitiminde hastanın yaşadığı yerin, mesleğin, çevreye maruz kaldığı durumların ayrıntılı sorgulanması gerektiği öğretilmektedir). Ek olarak 4. sınıf öğrencileri için zorunlu "Dr. Füsun Sayek Mesleki İletişim ve Semiyoloji Modülü"nde bu stratejiler sunulmaktadır.</i>	

Müfredat: Gezegenel Sağlık için İdari Destek

20. Tıp fakülteniz şu anda Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimini (SSE) /gezegenel sağlık eğitimini uygulama veya iyileştirme sürecinde mi?	
4	Evet, tıp fakültesi şu anda SSE/gezegensel sağlık eğitiminde büyük iyileştirmeler yapma sürecindedir.
2	Evet, tıp fakültesi şu anda SSE/gezegensel sağlık eğitiminde küçük iyileştirmeler yapma sürecindedir.
0	Hayır ,gezegenel sağlık eğitiminde devam etmekte olan iyileştirmeler yoktur.

Puan açıklaması: 4. sınıf "Halk Sağlığı" stajındaki "Çevre Sağlığı", "İnsan ve Çevre Etkileşimi ve "Sağlık Eğitimi" derslerinde "Sağlık Eğitimi", "Sağlık Davranışı Sağlık Okuryazarlığı" başlıkları altında incelenmektedir.

21. Daha önce belirtilen Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE) / gezegensel sağlık konuları, çekirdek müfredata dikey olarak ne kadar iyi entegre edilmiştir?

6	Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE) / gezegensel sağlık konuları, çekirdek müfredata iyi entegre edilmiştir.
4	Bazı Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi (SSE) / gezegensel sağlık konuları, çekirdek müfredata uygun şekilde entegre edilmiştir.
2	Gezegensel sağlık/SSE entegre değildir ve öncelikle bağımsız ders(ler)de ele alınır.
0	Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi çok az var/hiç yok.

Puan açıklaması: Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi daha önce raporda belirtilen Sürdürülebilir Sağlık Hizmetleri Eğitimi(SSE)/gezegensel sağlık konuları, çekirdek müfredata dikey olarak birçok yerde entegre konumdadır. Başta 3. sınıf olmak üzere 1. sınıf eğitiminden 4. Sınıf eğitime kadar özellikle gezegensel sağlık konuları çekirdek müfredata uygun entegre edilmiştir. Özellikle 2. Sınıf öğrencilerimiz için zorunlu "Sağlıklı Yaşam ve Fiziksel Aktivite Modülü"nde, 4. sınıf "Halk Sağlığı" ve 6. sınıf Aile Hekimliği stajlarında bu konulara değinilmektedir.

22. Tıp fakülteniz, gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin tıp öğrenimi boyunca içerik olarak dahil edilmesinden sorumlu olacak ve özel olarak denetleyecek bir fakülte üyesi istihdam ediyor mu?

1	Evet, tıp fakültesinde gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin müfredat entegrasyonunu denetlenmesinden sorumlu belirli bir fakülte/personel üyesi vardır.
0	Hayır , tıp fakültesinde gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerinin müfredat entegrasyonunu denetlenmesinden sorumlu belirli bir fakülte/personel üyesi yoktur.

Puan açıklaması: Evet fakültemiz Tıp Eğitimi Anabilim Dalı 3. sınıf öğrencileri için zorunlu "Sosyal Sorumluluk Projeleri ve Bilimsel Araştırmalar" dersini yürütmekte, gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri konularında her yıl öğrenci gruplarına sosyal sorumluluk projeleri vermekte ve bilimsel araştırma yaptırmaktadır. Tüm süreci "İzlem Raporları" ile takip etmektedir.

Bölüm Toplamı (72 üzerinden 45)

45

Bunların dışında bahsetmek istediğiniz tıp fakültenizde veya kurumunuzda sunulan ek müfredat kaynakları var mı? Öyle ise , lütfen bunun altına açıklayın.

İnterdisipliner Araştırma

Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, tıp fakültesinde ve daha geniş bir kurumda interdisipliner gezegensel sağlık araştırmalarının niteliğini ve niceliğini değerlendirir. Sağlık ve çevre arasındaki etkileşimler karmaşık ve çok faktörlüdür. İklim değişikliği, çevre bilimi perspektifinden kapsamlı bir şekilde incelenmiş olsa da, gezegensel sağlık gelişmekte olan bir alandır. Yetenekli **araştırmacılara** ve araştırma kaynaklarına sahip önde gelen sağlık kurumları olarak tıp fakülteleri, iklim değişikliğinin sağlık üzerindeki etkilerini ve antropojenik çevresel toksinleri inceleyen araştırmalara yatırım yapmalıdır. Bu yükümlülük özellikle güçlüdür çünkü toplum ve politika yapıcılar, insan sağlığı üzerindeki etkileri vurgulandığında iklim değişikliğine karşı daha dikkatlidir.

1. Tıp fakültenizde gezegensel sağlık araştırması ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırması yapan araştırmacılar var mı?	
3	Evet, tıp fakültesinde birincil araştırma odağı gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri olan öğretim üyeleri var.
2	Evet, tıp fakültesinde gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırmalar yürüten öğretim üyeleri var, ancak bunlar onların birincil araştırma odağı değil.
1	Kurumda gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmacıları var ama hiçbirinin tıp fakültesiyle ilişkisi yok.
0	Hayır, kurumda veya tıp fakültesinde şu anda gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmacıları yok.

Puan açıklaması: Çukurova Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı'nda çevre sağlığı ile ilgili araştırmalar yapmış ve yapan öğretim üyeleri mevcuttur.

2. Kurumunuzda interdisipliner gezegensel sağlık araştırmaları için özel bir departman veya enstitü var mı?	
3	İnterdisipliner gezegensel sağlık araştırmaları için ayrılmış en az bir bölüm veya enstitü vardır.
2	İnterdisipliner gezegensel sağlık araştırmaları için ayrılmış bir bölüm veya enstitü yoktur ancak gelecek 3 yıl içinde açılması planlanmaktadır.
1	Bir İş ve Çevre Sağlığı departmanı var, ancak gezegensel sağlık araştırmaları için interdisipliner bir departman veya enstitü yok.
0	Özel bir departman veya enstitü yok.

Puan açıklaması: Çukurova Üniversitesi bünyesinde "Çevre Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi" bulunmaktadır. Merkezin misyonu farklı disiplinler ile işbirliği yaparak çevre ile ilgili eğitim-öğretim, araştırma, yayın ve uygulama etkinliklerine yardımcı olmak, öncelikle yöresel çevre sorunlarını saptamak ve bilgilendirmektir. <https://cesam.cu.edu.tr/> adresinde "Projerler", "Yayınlar" kısmından ayrıntılı bilgiye ulaşılabilmektedir.

3. İklim değişikliğinden ve çevresel adaletsizlikten orantısız bir şekilde etkilenen toplulukların tıp fakültenizdeki araştırma gündemi hakkında fikirler sunduğu veya kararlar aldığı bir süreç var mı?

3	Evet, iklim ve çevre adaletsizliğinden etkilenen topluluk üyelerinin iklim+çevre araştırmaları gündemi hakkında karar alma yetkisine sahip olduğu bir süreç var.
2	Evet, iklim ve çevre adaletsizliğinden etkilenen topluluk üyelerinin iklim+çevre araştırma gündemi hakkında tavsiye verdiği bir süreç var.
1	Hayır, ancak topluluk üyelerinin araştırma gündemi hakkında tavsiyede bulunmaları veya kararlar almaları için bir süreç oluşturmaya yönelik mevcut çabalar var.
0	Böyle bir süreci oluşturmak için herhangi bir süreç ve çaba yoktur.

Puan açıklaması: Böyle bir süreci oluşturmak için herhangi bir çaba yoktur.

4. Kurumunuzun geçmiş ve devam etmekte olan çevre ve sağlık araştırmalarını merkeze alan bir gezegensel sağlık web sitesi var mı?

3	Kullanımı kolay , yeterince kapsamlı ve gelecek etkinlikleri, kurumunuzdaki gezegensel sağlık liderlerini ve ilgili finansman fırsatlarının hepsini içeren sağlık ve çevre ile ilgili çeşitli kampüs kaynaklarını merkezileştiren bir web sitesi vardır.
2	Sağlık ve çevre ile ilgili çeşitli kampüs kaynaklarını merkezileştirmeye çalışan bir web sitesi var, ancak kullanımı zor, güncellenmemiş veya yeterince kapsamlı değil.
1	Kurumun sağlık ve çevre ile ilgili bazı kaynakları içeren bir Sürdürülebilirlik Ofisi web sitesi vardır.
0	Bir web sitesi yoktur.

Puan açıklaması: Çukurova Üniversitesi bünyesinde Strateji Raporu, Yenilenebilir Enerji Raporu, Çevre Raporunun (2023) paylaşıldığı bir web sitemiz (<https://green.cu.edu.tr/>) mevcuttur. Site kullanımı kolay ve yeterince kapsamlıdır. Örneğin 2019 yılından bu yana karbon ayakizimiz hesaplanmakta ve paylaşılmaktadır (<https://green.cu.edu.tr/cu/energy/KAI>). Kampüsümüz 2023 yılı UI GreenMetric Dünya Üniversite Sıralaması'nda dünyada 375. sırada, Türkiye'de ise 34. sırada yer almıştır. Sürdürülebilirlik sekmesinde Çukurova Üniversitesi BM Sürdürülebilir Kalkınma Çalışmaları kapsamında 17 başlıkta amaçlarımız paylaşılmıştır (<https://sustainability.cu.edu.tr/>).

5. Kurumunuz yakın zamanda gezegensel sağlık ile ilgili konularda bir konferans veya sempozyuma ev sahipliği yaptı mı?

4	Evet, tıp fakóltesi geöen yıl gezegensel sağlık ile ilgili konularda en az bir konferans veya sempozyuma ev sahipliği yaptı.
3	Evet, kurum geöen yıl gezegensel sağlık ile ilgili konularda en az bir konferans veya sempozyuma ev sahipliği yaptı.
2	Evet, kurum son 3 yıl içinde gezegensel sağlık ile ilgili konularda bir konferansa ev sahipliği yaptı.
1	Kurum doğrudan herhangi bir konferansa ev sahipliği yapmadı, ancak yerel bir gezegensel sağlık etkinliği için mali destek sağladı.
0	Hayır, kurum son üç yılda gezegensel sağlık ile ilgili konularda bir konferansa ev sahipliği yapmadı.

Puan açıklaması: Fakóltemiz “Tıpta İnsan Bilimleri” dersi kapsamızda öğrenci ve öğretim üyelerimize açık konferanslar dizisi geröekleştirmiştir. Bunlardan bazıları: “Tek Sağlık”, “Sağlığın Sosyal Belirleyicileri”, “İklim Krizi, Biyoöeřitlilik Kaybı ve Salđınlar”, “Plastik Kirliliğinde Yani Bir Aşama: BM Plastik Anlaşması” vd.

6. Tıp fakólteniz ulusal veya uluslararası bir gezegensel sağlık veya SSE organizasyonunun üyesi mi?

1	Evet, tıp fakóltesi ulusal veya uluslararası bir gezegen sağlığı veya SSE kuruluşunun üyesidir
0	Hayır , tıp fakóltesi böyle bir organizasyonun üyesi değil.

Puan açıklaması: Hayır fakóltemiz ulusal veya uluslararası bir gezegensel sağlık veya SSE organizasyonunun üyesi değildir.

Bölüm Toplamı (17 üzerinden 8)

8

Bunların dışında bahsetmek istediğiniz tıp fakóltenizde veya kurumunuzda sunulan ek kaynaklar var mı? Öyle ise , lütfen bunun altına açıklayın.

Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk

Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, tıp fakültesinin gezegensel sağlık ile ilgili toplumsal hizmetlere ve savunuculuk çabalarına katılımını değerlendirir. Gezegensel sağlığı araştırmak ve öğretmek gereklidir, ancak yeterli değildir. Kurumların ayrıca çevresel sağlık zararlarından en çok etkilenen topluluklarla doğrudan ilişki kurması da önemlidir. İklim değişikliği büyük ölçüde güce ve kaynaklara sahip olanlar tarafından yaratılan bir sorun olsa da, etkileri orantısız bir şekilde yetersiz kaynaklara sahip nüfuslar ve beyaz olmayan topluluklar üzerinde etkili oluyor. Kurumlar, çevresel sağlık tehditleri hakkında bilgi paylaşmak, değişimi birlikte savunmak ve öğrencilere bu çalışmanın bir parçası olmaları için fırsatlar sağlamak için iklim değişikliği ve kirlilikten etkilenen yerel topluluklarla ortaklıklar kurmalıdır.

1. Tıp fakülteniz, gezegensel sağlığı ve çevre sağlığını desteklemek için toplum örgütleriyle işbirliği yapıyor mu?	
3	Evet, tıp fakültesi, gezegensel sağlığı ve çevre sağlığını desteklemek için birden fazla toplum örgütüyle aktif bir şekilde ortaktır.
2	Evet, tıp fakültesi, gezegensel sağlığı ve çevre sağlığını desteklemek için bir toplum örgütüyle aktif bir şekilde ortaktır.
1	Kurum toplum örgütleriyle ortaktır,ama tıp fakültesi bu ortaklığın bir parçası değildir.
0	Hayır, böyle aktif bir partnerliği yoktur.

Puan açıklaması: TORAKS, Adana Ekoloji Platformu, Adana'ya Temiz Hava ve Adana Büyükşehir Belediyesi ile işbirliklerimiz mevcuttur. En son Doğu Akdeniz Çevre Platformu ve Adana Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile gerçekleştirilen "Çukurova Çevre Çalıştay"ına öğrenci, öğretim üyelerimiz ile emekli öğretim üyelerimiz katılmıştır." Konferans", "Panel", "Grup Çalışmaları" şeklinde gerçekleştirilen çalıştayda panel başlıkları "Kirlilik Sorunu ve Çukurova Bölgesi" ve "İklim Krizi, Biyoçeşitlilik Kaybı ve Çukurova Bölgesi" iken grup çalışmalarında hava kirliliği, toprak kirliliği, deniz ve su kirliliği, kimyasal kirlilik ve atık yönetimi, iklim krizi ve biyoçeşitlilik kaybı, çevre ve sağlık/gıda güvenliği, çevre mücadelesi ve hukuk başlıklarına derinlemesine değinilmiştir.

2. Tıp fakülteniz gezegensel sağlık ile ilgili halka yönelik kurslar veya etkinlikler düzenliyor mu?	
3	Tıp fakültesi, her yıl en az bir kez halka yönelik kurslar veya etkinlikler düzenler.
2	Tıp fakültesi yılda en az bir kez halka açık kurslar veya etkinlikler düzenler , ancak bunlar öncelikle bir halk izleyici kitlesi için oluşturulmaz.
1	Kurum, halka yönelik kurslar veya etkinlikler düzenlemiştir, ancak tıp fakültesi bu kursların veya etkinliklerin planlanmasında yer almamıştır.
0	Kurum/tıp fakültesi, halka yönelik bu tür kurslar veya etkinlikler düzenlemedi.

Puan açıklaması: Tıp fakültemiz halka yönelik kurs ve etkinlikler düzenlememiştir.

3. Tıp fakülteniz, duyurularında gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile	
---	--

İlgili konuları düzenli olarak ele alıyor mu?	
2	Evet, tüm öğrenciler düzenli olarak gezegesel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri konulu duyurular alır.
1	Evet, bazen gezegesel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri konuları duyurularda yer alır.
0	Hayır, öğrenciler gezegesel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri konulu duyurular almaz.

Puan açıklaması: Evet fakültemizde gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili konular düzenli olarak ele alınmamaktadır

4. Kurum veya tıp fakültesine bağlı hastane gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri alanındaki bilgi ve becerilerinin mesleki kariyerleri boyunca güncel kalmasını sağlamak amacıyla mezuniyet sonrası bireyleri hedefleyen mesleki eğitim faaliyetlerinde bulunuyor mu?	
2	Evet, kurum veya tıp fakültesi hastanesi, gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili olarak, en az biri gezegen sağlığına odaklanan olmak üzere, mezuniyet sonrasında sorumlu birimler için birden fazla yüz yüze veya çevrimiçi kurs sunmaktadır.
1	Evet, kurum veya tıp fakültesi hastanesi, gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili olarak mezuniyet sonrasında sorumlu birimler için bir kurs sunmaktadır.
0	Mezuniyet sonrasında sorumlu birimler için bu tür erişilebilir kurslar yoktur.

Puan açıklaması: Evet konularda yapılan konferanslarımız mevcuttur. Bu konferanslar fakültemizin internet sitesinden düzenli olarak öğrencilerimiz ve öğretim üyelerimiz ile sosyal paylaşım grubundan(whatsapp) öğretim üyelerimiz ile paylaşılmaktadır. Öğretim üyelerimiz bu konferanslarımıza katılmaktadır.

5. Tıp fakültenizde veya tıp fakültesine bağlı hastanenizde, hastalar için çevresel sağlık maruziyetleri hakkında erişilebilir eğitici materyaller mevcut mu ?	
2	Evet, fakülteye bağlı tüm hastanelerde , hastalar için için eğitici materyaller mevcut.
1	Fakülteye bağlı bazı hastanelerde , hastalar için için eğitici materyaller mevcut.
0	Hayır,fakülteye bağlı hiçbir hastanede eğitici materyaller mevcut değil.

Puan açıklaması: Hayır fakülteye bağlı hiçbir hastanede eğitici materyaller mevcut değildir.

5. Tıp fakültenizde veya tıp fakültesine bağlı hastanenizde, hastalar için iklim değişikliği ve sağlık	
--	--

üzerindeki etkileriyle ilgili erişilebilir eğitici materyaller mevcut mu ?	
2	Evet, fakülteye bağlı tüm hastanelerde , hastalar için için eğitici materyaller mevcut.
1	Fakülteye bağlı bazı hastanelerde , hastalar için için eğitici materyaller mevcut.
0	Hayır,fakülteye bağlı hiçbir hastanede eğitici materyaller mevcut değil.
<i>Puan açıklaması: Hayır fakülteye bağlı hiçbir hastanede eğitici materyaller mevcut değildir.</i>	

Bölüm Toplamı (14 üzerinden 5)	5
---------------------------------------	----------

Bunların dışında bahsetmek istediğiniz tıp fakültenizde veya kurumunuzda sunulan ek kaynaklar var mı? Öyle ise , lütfen bunun altına açıklayın.

Gezegensel Sağlık Öğrenci Girişimlerine Destek

Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, ödenek, burslar, programlama ve öğrenci grupları gibi öğrenciler tarafından yönetilen gezegen sağlığı girişimlerine yönelik kurumsal desteği değerlendirir. Gezegensel sağlık genç bir alandır ve iklim değişikliğinin yoğun bir şekilde şekillendirdiği bir gelecekle karşı karşıya olan gençler olarak, öğrenciler genellikle bir kurumda bununla ilk ilgilenenlerden olmaktadır. Kurumlar, öğrencilerin sürdürülebilir kalite iyileştirme girişimlerine katılmaları, ilgi alanlarındaki danışmanları keşfetmeleri ve gezegensel sağlık projeleri için ödenek almaları için destek sağlamalıdır.

1. Tıp fakülteniz veya kurumunuz, bir sürdürülebilirlik girişimini / kalite iyileştirme projesini hayata geçirmekle ilgilenen tıp öğrencilerine destek sunuyor mu?	
2	Evet, tıp fakültesi veya kurum, bir sürdürülebilirlik girişimlerini/kalite iyileştirme projelerini hayata geçirmeleri için hibeler sunar ya da sürdürülebilirlik kalitesi iyileştirme projeleri çekirdek müfredatın bir parçasıdır.
1	Tıp fakültesi veya kurum sürdürülebilirlik kalitesi iyileştirme projelerini teşvik eder (staj için veya dikey olarak gereklilikleri yerine getirmek için) ve öğrencilerin bu projelerde başarılı olmalarına yardımcı olacak kaynaklar sunar, ancak öğrenci hibeleri ve katılma zorunluluğu yoktur.
0	Hayır, ne tıp fakültesi ne de kurum sürdürülebilirlik girişimleri veya sürdürülebilirlik kalitesi iyileştirme projeleri için fırsatlar ve destekler sunmuyor.
<p><i>Puan açıklaması: Fakültemiz 3. sınıf "Sosyal Sorumluluk Projeleri ve Bilimsel Araştırmalar" dersi kapsamında gerçekleştirdiği bazı projeler şu şekildedir: "Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Ekolojik Kriz ve Orman Yangınları Hakkında Bilgi, Tutum ve Davranışlarının Gerçekleştirilmesi", "Su Ayak İzinin Hesaplanması ve Farkındalık Oluşturulması", "Çevre Kirliliğine Karşı Üniversite Öğrencilerinde Farkındalık Oluşturma" bu ve benzeri projeler için dekanlığımız öğrencilere destek sunmaktadır.</i></p>	

2. Kurumunuz tıp öğrencilerine gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırma yapma fırsatları sunuyor mu?	
2	Kurumun , gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırması yapmakla ilgilenen öğrenciler için özel bir araştırma programı veya bursu vardır.
1	Öğrencilerin gezegensel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili araştırma yapmaları için araştırma fırsatları vardır, ancak bunları boş zamanlarında bunları araştırmaları ve yürütmeleri için öğrenci girişimleri/toplulukları olmasını gerektirir.
0	Öğrencilerin gezegensel sağlık/sürdürülebilir sağlık hizmetleri araştırmalarına katılmaları için fırsatlar sunulmamaktadır .
<p><i>Puan açıklaması: Fakültemiz 3. sınıf "Sosyal Sorumluluk Projeleri ve Bilimsel Araştırmalar" dersi kapsamında gezegensel sağlık ile ilgili araştırmalar gerçekleştirilmektedir. Ayrıca Tıp Eğitimi Anabilim</i></p>	

Dalı ve Halk Sağlığı Anabilim Dalı bu konuda araştırma yapmak isteyen öğrencileri araştırma projelerine dahil edebilir.

3. Tıp fakóltesinin, tıp öğrencilerinin gezegensel sağlık ve/veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri faaliyetleri ile ilgili özgül bilgileri ve tıp fakóltesi içerisindeki danışmanları bulabilecekleri bir web sayfası var mı? Örneğin, gerçekleştirilen projeler, tıp fakóltesinde devam eden mevcut girişimler ve/veya potansiyel danışmanların iletişim bilgileri.

2	Tıp fakóltesinin, ilgili girişimler hakkında güncel bilgileri ve potansiyel danışmanların iletişim bilgilerini içeren, gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri ile ilgili özgül bilgiler içeren tıp fakóltesine ait bir web sayfası vardır.
1	Tıp fakóltesi içinde gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri alanındaki projeler ve danışmanlar hakkında bazı bilgiler içeren tıp fakóltesine ait bir web sayfası var, ancak sayfa özgül bilgiler açısından eksiktir .
0	Tıp fakóltesine özgü gezegensel sağlık ve sürdürülebilir sağlık hizmetleri alanındaki projeler ve danışmanlar hakkında bazı bilgilere ulaşmak için bir web sayfası yoktur .

Puan açıklaması: Fakóltemize özgü böyle bir web sitesi mevcut değildir.

4. Tıp fakóltenizde, fakólte danışmanları tarafından desteklenen gezegensel sağlık katılımını, bursunu ve kampüste savunuculuk kültürünü geliştirmeye odaklanmış kayıtlı öğrenci grupları var mı?

2	Yes, there is a student organization with faculty support at my medical school dedicated to planetary health or sustainability in healthcare. Evet ,tıp fakóltemde fakólte tarafından desteklenen gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri odaklı bir öğrenci organizasyonu var.
1	Evet ,tıp fakóltemde fakólte tarafından desteklenmeyen gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri odaklı bir öğrenci organizasyonu var.
0	Hayır,tıp fakóltemizde gezegensel sağlık veya sürdürülebilir sağlık hizmetleri odaklı bir öğrenci organizasyonu yok.

Puan açıklaması: Fakóltemizde böyle bir öğrenci organizasyonu mevcut değildir.

5. Müfredat iyileştirmesini ve/veya en iyi sürdürülebilirlik uygulamalarını savunmak için tıp fakóltesinde veya kurumda karar verme kurulunda görevli olan, sürdürülebilirlik görüşlerini temsil etmekten sorumlu bir öğrenci var mı?

1	Evet, tıp fakültesinde veya kurumsal karar alma konseyinde/kurulunda görev yapan bir öğrenci temsilcisi bulunmaktadır.
0	Hayır, böyle bir öğrenci temsilcisi yoktur.
Puan açıklaması: Hayır, böyle bir öğrenci temsilcisi yoktur.	

6. Geçen yıl, kurumun aşağıdaki kategorilerde bir veya daha fazla müfredat dışı gezegensel sağlık programı veya girişimi oldu mu? (her biri 1 puan)	
1	Öğrencilerin bahçeler, çiftlikler, topluluk destekli tarım (CSA), balıkçılık programları veya kentsel tarım projeleri gibi organik tarım ve sürdürülebilir gıda sistemlerinde deneyim kazanabilecekleri projeler.
1	Hedef kitle olarak öğrencilerin bulunduğu gezegensel sağlıkla ilgili paneller, konuşmacı serileri veya benzer etkinlikler.
1	Öğrencilerin, doğrudan yerel bir çevre adaleti topluluğunun üyelerinden karşılaştıkları iklim ve çevre sorunlarını ve sağlık profesyonellerinin bu maruz kalma ve etkileri ele almak için topluluklarıyla nasıl ortaklık kurabileceklerini öğrendikleri etkinlikler.
1	Hedef kitle olarak öğrencilerin bulunduğu gezegensel sağlıkla ilgili kültürel sanat etkinlikleri, performanslar ve enstalasyonlar.
1	Antropojenik çevresel etkilere karşı toplum dayanıklılığı oluşturmakla ilgili yerel gönüllülük fırsatları.
1	Kır veya açık hava programları (ör. öğrenciler için yürüyüş, sırt çantasıyla gezinti, kano veya diğer gezileri organize eden)
Puan açıklaması: Doğu Akdeniz Çevre Platformu ve Adana Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile gerçekleştirilen “Çukurova Çevre Çalıştay”ına öğrenci, öğretim üyelerimiz ile emekli öğretim üyelerimiz katılmıştır.” Konferans”, “Panel”, “Grup Çalışmaları” şeklinde gerçekleştirilen çalıştayda panel başlıkları “Kirlilik Sorunu ve Çukurova Bölgesi” ve “İklim Krizi, Biyoçeşitlilik Kaybı ve Çukurova Bölgesi” iken grup çalışmalarında hava kirliliği, toprak kirliliği, deniz ve su kirliliği, kimyasal kirlilik ve atık yönetimi, iklim krizi ve biyoçeşitlilik kaybı, çevre ve sağlık/gıda güvencesi, çevre mücadelesi ve hukuk başlıklarına derinlemesine değinilmiştir. Öğrencilerimizin 3. sınıf “Sosyal Sorumluluk Projeleri ve Bilişim Araştırma” dersi kapsamında yaptığı toplum dayanıklılığını oluşturmaya yönelik farkındalık çalışmaları mevcuttur (Örnek: “Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin	

Ekolojik Kriz ve Orman Yangınları Hakkında Bilgi, Tutum ve Davranışlarının Gerçekleştirilmesi”, “Su Ayak İzinin Hesaplanması ve Farkındalık Oluşturulması”, “Çevre Kirliliğine Karşı Üniversite Öğrencilerinde Farkındalık Oluşturma”.) Yine aynı ders kapsamında öğrencilerimiz fakülte öğrenci ve öğretim üyelerimize açık hava programı/etkinlikleri düzenlemektedir.

Bölüm Toplamı (15 üzerinden 6)

6

Bunların dışında bahsetmek istediğiniz tıp fakültenizde veya kurumunuzda sunulan ek öğrenci girişimi kaynakları kaynakları var mı? Öyle ise , lütfen bunun altına açıklayın.

Kampüs Sürdürülebilirliği

. Bölüme Genel Bakış: Bu bölüm, tıp fakültesi ve/veya kurum tarafından sürdürülebilirlik girişimlerine verilen desteği ve katılımı değerlendirir. Sağlık sektörü, sera gazı emisyonlarının yanı sıra yerel, bölgesel ve küresel ekosistemlere zarar veren kirliliğe önemli bir katkıda bulunuyor. Sağlık, doğası gereği yoğun kaynak gerektiren bir çaba olsa da, sağlık sektörü dünyayı daha sürdürülebilir bir geleceğe taşımaya hazır. Bu, enerjimizi nereden aldığımızdan altyapımızı nasıl inşa ettiğimize ve hangi şirketlere yatırım yaptığımıza kadar sistemlerimizin nasıl çalıştığının her yönünü incelemeyi içerecektir. Tıp fakültelerimiz, kliniklerimiz ve hastanelerimiz sürdürülebilir uygulamalar için standartları belirlemeli ve çevresel etkinin en aza indirilmesi söz konusu olduğunda diğer sektörlerle nelerin mümkün olduğunu göstermelidir.

1. Tıp fakülteniz ve/veya kurumunuzun bir Sürdürülebilirlik Ofisi var mı?	
3	Evet, kendini kampüs sürdürülebilirliğine adanmış birden fazla tam zamanlı personeli olan bir Sürdürülebilirlik Ofisi bulunmaktadır. Sürdürülebilirlik Ofisi tüm kampüse hizmet veriyorsa hastanede ve/veya tıp fakültesinde sürdürülebilirlik için atanmış en az bir personel bulunur.
2	Kampüs sürdürülebilirliğine adanmış bir veya daha fazla tam zamanlı personeli olan bir Sürdürülebilirlik Ofisi vardır, ancak tıp fakültesi ve/veya hastane sürdürülebilirliğinden sorumlu belirli bir personeli yoktur.
1	Maaşlı sürdürülebilirlik personeli yoktur, ancak bir sürdürülebilirlik görev grubu veya komitesi vardır.
0	Kampüs sürdürülebilirliğini denetlemekten sorumlu herhangi bir personel veya görev grubu yoktur.
Puan açıklaması: Çukurova Üniversitesi bünyesinde “Çevre Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi” bulunmaktadır (https://cesam.cu.edu.tr/ ve https://sustainability.cu.edu.tr/). Ancak tıp fakültesi ve/veya hastane sürdürülebilirliğinden sorumlu belirli bir personeli yoktur.	

2. Kurumunuz/tıp fakülteniz kendi karbon ayak izini azaltma planı ne kadar iddialı?	
5	Kurumun/tıp fakültesinin 2030 yılına kadar karbon nötrlüğüne ulaşmak için yazılı ve onaylanmış bir planı vardır.
3	Kurumun/tıp fakültesinin 2040 yılına kadar karbon nötrlüğüne ulaşmak için yazılı ve onaylanmış bir planı vardır.
1	Kurumun/tıp fakültesinin 2040 yılına kadar karbon nötr olma hedefi var ancak bu hedefe ulaşmak için bir plan oluşturmadı veya oluşturulan plan yetersiz.
0	Kurum/tıp fakültesi yukarıda listelenen gerekliliklerden hiçbirini karşılamıyor

	<p><i>Puan Açıklaması: 2023 Yılı Karbon Ayak İzimiz: 15888 metrik tondur. Çukurova Üniversitesi Sürdürülebilirlik ve Çevre Raporu 2023 raporu s. 15 'te karbon ayak izini azaltma planından bahsetmiş ancak hedeflenen yıl belirtilmemiştir</i> (https://green.cu.edu.tr/storage/Raporlar/SER2023.pdf).</p>

3. Tıp fakültesi tarafından eğitim için kullanılan binalar/altyapı (hastane hariç) yenilenebilir enerji kullanıyor mu?	
3	Evet, tıp fakültesi binaları için gerekli enerji'nin %100 'ü yenilenebilir enerjiden karşılanıyor.
2	Tıp fakültesi binaları, enerji ihtiyacının >%80'ini tesis dışı ve/veya tesis içi yenilenebilir enerjiden karşılıyor.
1	Tıp fakültesi binaları, enerji ihtiyacının >%20'sini tesis dışı ve/veya tesis içi yenilenebilir enerjiden karşılıyor.
0	Tıp fakültesi binaları, enerji ihtiyacının <%20'sini tesis dışı ve/veya tesis içi yenilenebilir enerjiden karşılıyor.
<p><i>Puan açıklaması: Fakültemizin binalarının enerji ihtiyacı yenilenebilir enerjiden karşılanmamaktadır.</i></p>	

4. Sürdürülebilir bina uygulamalarından tıp fakültenizdeki yeni binaların tasarımı ve inşası ve eski binaların yeniden modellenmesi ile tıp fakültesi kampüsündeki yeni ve eski binalar için yararlanılıyor mu?	
3	Evet, tıp fakültesi kampüsündeki yeni binalar için sürdürülebilir bina uygulamaları kullanılmaktadır ve eski binaların çoğu daha sürdürülebilir olacak şekilde güçlendirilmiştir .
2	Tıp fakültesi kampüsündeki yeni binalar için sürdürülebilir bina uygulamaları kullanılmaktadır, ancak eski binaların çoğu güçlendirilmemiştir .
1	Sürdürülebilir bina uygulamaları yeni binalar için yetersiz veya eksik uygulanmaktadır.
0	Yeni binaların yapımında sürdürülebilirlik dikkate alınmamaktadır.
<p><i>Puan Açıklaması: Üniversitemiz Yeşil Kampüs kapsamında Doğalgaza Dönüşüm, Yalıtım, Enerji Verimli Cihaz Kullanımı, Güneş Enejisi Santralleri, Bisiklet Evi, Taşıt Pulu, Karbon Ayak İzi başlıklarında çalışmalar yürütmektedir. Örneğin enerji tasarruflu cihazlar kullanarak enerji tasarrufunu arttırmayı hedeflemiş bu kapsamda binalardaki tüm aydınlatma elemanları LED aydınlatma ile değiştirilmiştir. Bir diğer örnek Güneş Enerjisi Santralleri için yürütülen çalışmalardır.</i></p>	

Üniversitemiz bünyesinde Teknopark'ta çatı ve otopark gölgelendirme elemanlarına PV paneller yerleştirilmiştir. 1980 yılında yenilenebilir enerji kaynakları kullanarak iklimlendirme işleri yapmak için inşa edilmiş Solar House (Uzay Bilimler ve Güneş Enerjisi Araştırma ve Uygulama Merkezi (UZAYMER)) çatısında yine PV paneller mevcuttur. Son örnek olarak Yumurtalık Meslek Yüksekokulu güneş enerjisi santrali 2022 yılında işletmeye alınmıştır. Ayrıntılı bilgi için: <https://green.cu.edu.tr/>

5. Tıp fakültesi, öğrenciler için çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik etmek ve sağlamak ve işe gidip gelmenin çevresel etkisini azaltmak için stratejiler uyguladı mı?

2	Evet, tıp fakültesi, güvenli aktif ulaşım, toplu taşıma veya araba paylaşımı gibi çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik etmek ve sağlamak için stratejiler uygulamıştır ve bu seçenekler öğrenciler tarafından iyi bir şekilde kullanılmaktadır. Alternatif olarak, kampüs konumu sürdürülebilir olmayan ulaşım biçimlerine uygun değildir.
1	Tıp fakültesi, çevre dostu ulaşım seçenekleri sağlamak için bazı stratejiler uygulamıştır, ancak seçeneklerin erişilebilirliği veya yapılan reklamı yetersiz kalmıştır.
0	Tıp fakültesi, çevre dostu ulaşım seçeneklerini teşvik etmek ve sağlamak için stratejiler uygulamamıştır.

Puan Açıklaması: Üniversitemiz bünyesinde Sağlık Bakanlığı tarafından hibe edilen bisikletlerin etkin şekilde kullanımını sağlamak ve bisiklet kullanımı kampüs içinde aygınlıştırmak için Bisiklet Evi kurulmuştur. Buna ek olarak "Çukurova Üniversitesi Trafik Kurulu" kararı ile "Taşıt Pulu" sistemine geçilmiştir. Taşıt Pulu sistemine geçilmesinin amaçlarından biri kampüste çevre kirliliğinin önlenmesidir.

6. Tıp fakültenizin organik geri dönüşüm programı (kompost) ve geleneksel geri dönüşüm programı (alüminyum/kağıt/plastik/cam) var mı?

2	Evet, tıp fakültesinde öğrencilerin ve öğretim üyelerinin erişebileceği kompost ve geri dönüşüm programları bulunmaktadır.
1	Tıp fakültesinde öğrencilerin ve öğretim üyelerinin erişebileceği geri dönüşüm veya kompost programları vardır, ancak ikisi bir arada bulunmamaktadır.
0	Tıp fakültesinde kompost veya geri dönüşüm programı yoktur.

Puan Açıklaması: Fakültemiz binalarında ve hastanemizde öğrenci ve öğretim üyelerinin erişebileceği geri dönüşüm kutuları bulunmaktadır. Ek olarak üniversitemizin sıfır atık hedefi bulunmaktadır. Kampüsün farklı yerlerine yerleştirilen geri dönüşüm kutularına toplanan kağıt, plastik, cam atıkları sözleşmesi bulunan geri dönüşüm şirketlerine iletilmektedir. Organik Atık Arıtma, İnorganik Atık

Aritma, Zehirli Atık Aritma ve Kanalizasyon İmhası mevcuttur (Detaylı bilgi için: <https://green.cu.edu.tr/cu/wastes/wastes>). Ek olarak Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Makineleri ve Teknolojileri Bölümü danışmanlığında yürütülen Kompost Projesi ile 40 kadın çiftçiye kompostlama teknikleri konusunda hem teorik hem pratik eğitimler verilmiştir. Proje kapsamında 2 kompostlama ünitesi kurulmuş, uygun atıklar kompost haline getirilerek gübre olarak kullanılmıştır. Detaylı bilgi için: <https://habermerkezi.cu.edu.tr/haber-detay/2523>

7. Tıp fakültesi, kampüs yiyecek ve içecek seçimleriyle ilgili kararlar alınırken sürdürülebilirlik kriterlerini uyguluyor mu (örn. yerel kaynak kullanımı, eti azaltma, plastik ambalajı azaltma)?

3	Evet, tıp fakültesi, etsiz günler veya kırmızı etsiz günler de dahil olmak üzere, yiyecek ve içecekler için yeterli sürdürülebilirlik gerekliliklerine sahiptir ve yiyecek ve içecek sürdürülebilirliğini artırmak için çaba sarf etmektedir.
2	Yiyecek ve içecekler için sürdürülebilirlik yönergeleri var, ancak bunlar yetersiz veya isteğe bağlı . Tıp fakültesi, yiyecek ve içecek sürdürülebilirliğini artırmak için çaba sarf etmektedir.
1	Yiyecek ve içecekler için sürdürülebilirlik yönergeleri var, ancak bunlar yetersiz veya isteğe bağlı . Tıp fakültesi, yiyecek ve içecek sürdürülebilirliğini artırma çabalarına dahil değildir .
0	Yiyecek ve içecekler için sürdürülebilirlik yönergeleri yoktur .

8. Tıp fakültesi veya kurum, ürün tedariki ile ilgili kararlar alınırken sürdürülebilirlik kriterlerini uyguluyor mu?

3	Evet, tıp fakültesi ürün tedariki için yeterli sürdürülebilirlik gerekliliklerine sahiptir ve tedarikin sürdürülebilirliğini artırma çabaları içindedir.
2	Ürün tedariki için sürdürülebilirlik yönergeleri vardır, ancak bunlar yetersiz veya isteğe bağlıdır . Tıp fakültesi, tedarikin sürdürülebilirliğini artırmak için çaba sarf etmektedir.
1	Ürün tedariki için sürdürülebilirlik yönergeleri vardır, ancak bunlar yetersiz veya isteğe bağlıdır . Tıp fakültesi, tedarikin sürdürülebilirliğini artırma çabalarına dahil değildir .
0	Ürün tedariki için sürdürülebilirlik yönergeleri yoktur .

Puan Açıklaması: Konu hakkında bilgi bulunmamaktadır.

9. Tıp fakültesinde düzenlenen etkinlikler için sürdürülebilirlik gereklilikleri veya yönergeleri var mı?

2	Tıp fakültesinde düzenlenen her etkinlik, sürdürülebilirlik kriterlerine uymalıdır.
---	---

1	Tıp fakültesi, sürdürülebilirlik ölçütlerine uymayı şiddetle tavsiye eder veya uymaya teşvik eder, ancak bunlar zorunlu değildir.
0	Tıp fakültesi etkinlikleri için sürdürülebilirlik yönergeleri yoktur.
<i>Puan Açıklaması: Fakültesmizde gerçekleştirilen etkinlikler için sürdürülebilirlik yönergeleri yoktur.</i>	

10. Tıp fakültenizin laboratuvar alanlarını çevresel olarak daha sürdürülebilir hale getirmeye yardımcı olacak programları ve girişimleri var mı?	
2	Evet, tıp fakültesinin laboratuvar alanlarını çevresel olarak daha sürdürülebilir hale getirmeye yardımcı olacak programları ve girişimleri vardır.
1	Laboratuvar alanlarının çevre açısından nasıl daha sürdürülebilir hale getirileceğine dair yönergeler var, ancak programlar veya girişimler yok.
0	Tıp fakültesinde laboratuvar alanlarını daha sürdürülebilir hale getirmek için hiçbir girişim yoktur.
<i>Puan Açıklaması: Kampüsümüzün toksik atık kaynakları hastane ve hastanemizin laboratuvarlarıdır. Hastanemiz bu atıkları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Entegre Çevre Bilgi Sistemi - Atık Yönetimi (MoTAT) uyarınca Belediyeye toprak dolumuna göndermeden önce, hastane yakınındaki geçici atık toplama yerinde depolar. Detaylı bilgi için: https://green.cu.edu.tr/cu/wastes/wastes</i>	

11. Kurumunuzun bağış portföyü yatırımları arasında fosil yakıtlı şirketler var mı?	
4	Kurum, fosil yakıtlardan tamamen arındırılmıştır ve elden çıkarılan fonları yenilenebilir enerji şirketlerine veya yenilenebilir enerji kampüsü girişimlerine yeniden yatırıma taahhüdünde bulunmuştur.
3	Kurum tamamen fosil yakıtlardan arındırılmıştır.
2	Kurum, fosil yakıt şirketlerinden kısmen arındırıldı veya tamamen elden çıkarma taahhüdünde bulundu, ancak şu anda hala fosil yakıt yatırımları var.
1	Kurum, fosil yakıt şirketlerinden arındırılmadı, ancak öğretim üyeleri ve/veya öğrenciler bunları elden çıkartmak için organize bir savunuculuk yürütüyor.
0	Evet, kurumun fosil yakıt şirketleri ile yatırımları var ve bunu değiştirmek için herhangi bir çaba gösterilmedi.
<i>Puan Açıklaması: Konu hakkında bilgi bulunmamaktadır.</i>	

Bölüm Toplamı (32 üzerinden 9)	9
---------------------------------------	----------

Puanlama

Bölüme Genel Bakış

Bu bölüm, karnenin puanlanmasına odaklanmaktadır. Kurum, birbirinden ayrı bölümlerin her biri için bir not ve genel bir kurumsal not aldı. Bölüm puanı toplamları toplandı, bölüm için mevcut toplam puana bölündü ve yüzdeye çevrildi. Genel kurumsal not, bölüm notlarının ağırlıklı bir ortalamasıdır ve müfredat, daha fazla metrik sayısı nedeniyle daha yüksek bir ağırlık alır. Daha sonra her bölüm ve kurum geneli için harf notları aşağıdaki tabloya göre verilmiştir.

Harf Notu*	Yüzde
A	80% - 100%
B	60% - 79%
C	40% - 59%
D	20% - 39%
F	0% - 19%

*Her sınıf aralığında, ilk %5'lik bir puan (%_5 ila %_9) "+" ve en alttaki %5 (%_0-_4) içindeki bir puan "--" alır. Örneğin, %78'lik bir yüzde puanı B+ olacaktır.

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi için Gezegensel Sağlık Notları

Aşağıdaki tablo, bu tıp fakültesine özel Gezegensel Sağlık Karnesindeki Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi için bireysel bölüm notlarını ve genel kurumsal notu göstermektedir.

Section	Ham puan %	Harf Notu
Gezegensel Sağlık Müfredatı(30%)	$(45/72) \times 100 = 62.5\%$	B-
İnterdisipliner Araştırma (17.5%)	$(8/17) \times 100 = 47.06\%$	C
Toplumsal Hizmet ve Savunuculuk(17.5%)	$(5/14) \times 100 = 35.71\%$	D+
Gezegensel Sağlık Öğrenci Girişimlerine Destek (17.5%)	$(6/15) \times 100 = 40\%$	C-
Kampüs Sürdürülebilirliği (17.5%)	$(9/32) \times 100 = 28.13\%$	D
Kurum Notu	$(Ax0.3 + Bx0.175 + Cx0.175 + Dx0.175 + Ex0.175) = 45,16\%$	C